Devletin Üç Temeli

Bina ve temeli

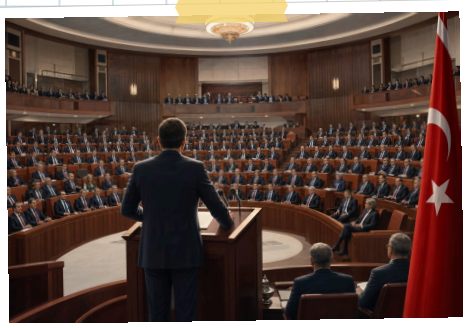
Binanın sağlam durması güçlü temele bağlıdır. Devletin temeli de üç organdır. Okulda kural olmasa nasıl karışıklık çıkarsa, devlette de düzen bu organlarla sağlanır.

BUNU UNUTMA

Yasama kanun yapar, **yürütme** uygular, **yargı** adaleti sağlar.

Yasama	Yürütme	Yargı
TBMM	**Cumhurbaşkanı**	**Bağımsız mahkemeler**
Kanun yapar, değiştirir, kaldırır.	Kanunları uygular, kamu hizmetini yürütür.	Hakları korur, kanunsuzluğu cezalandırır.

Kuvvetler birliği	Kuvvetler ayrılığı
Yasama, yürütme ve yargı tek elde toplanır.	Üç güç farklı kurumlarda ve birbirinden bağımsızdır.
Millî Mücadele'de 1921 Anayasası ile uygulandı. Meclis başkanı yürütmenin de başıydı.	Bugün 1982 Anayasası ile uygulanıyor.
Olağanüstü dönemde hızlı karar sağladı.	Gücün tek elde toplanmasını önler, hakları korur.

Mecliste genel kurul (temsilî)

Yasama: TBMM

Halkın beş yılda bir seçtiği 600 milletvekilinden oluşur. Yetki başkasına devredilemez.
Görevleri: Kanun çıkarmak, değiştirmek; bütçeyi kabul etmek; para basılmasına, savaş ilanına, antlaşmaların onaylanmasına karar vermek; genel ve özel af çıkarmak.

Bir kanun nasıl yapılır?

1. Milletvekilleri teklif verir.
2. Komisyon inceler.
3. Genel Kurul görüşür, oylar.
4. Cumhurbaşkanı onaylar, Resmî Gazete'de yayımlanır.

Anayasa değişikliği gerekirse halk oylamasına (**referandum**) sunulur. Kanun, başka tarih yazmıyorsa yayımlandığı gün yürürlüğe girer.

Millî egemenliğin sembolü: Demokratik devletin en önemli özelliği egemenliğin millete ait olmasıdır. Ülkemizde bunun en büyük sembolü 23 Nisan 1920'de açılan **TBMM'dir**. Millet bu yetkiyi seçtiği milletvekilleri aracılığıyla kullanır.
Haklarımızı üç güç korur: Yasama, haklarımızın sınırını çizen kanunları yapar. Hakkımız çiğnenirse yürütmenin kurumlarına dilekçe, başvuru ve şikâyetle ulaşırız. Sorun çözülmezse bağımsız mahkemeler karar verir.

Yürütme ve Yargı

Cumhurbaşkanı

Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanındadır (Madde 8). Halk seçer. Kırk yaşını doldurmuş, yükseköğrenim yapmış ve milletvekili olma yeterliğine sahip Türk vatandaşları aday olabilir.
Görevleri: Yardımcı ve bakanları atamak, üst düzey atamalar yapmak, antlaşmaları onaylamak, bazı yüksek yargı üyelerini seçmek, kanunları veto ederek geri göndermek.

ÖNEMLİ

Cumhurbaşkanlığı forsundaki 16 yıldız, tarihteki 16 büyük Türk imparatorluğunu; güneş ise Türkiye Cumhuriyeti'ni simgeler.

Yargı

Madde 9: "Yargı yetkisi, Türk milleti adına bağımsız ve tarafsız mahkemelerce kullanılır." Böylece vatandaş hem devlete hem başka kişilere karşı korunur.

Mahkeme salonu (temsilî)

Yüksek mahkeme	Görevi
Anayasa Mahkemesi	Kanunların anayasaya uygunluğunu denetler, temel hakları korur.
Yargıtay	Adli yargıda (ceza ve hukuk davaları) son inceleme merciidir.
Danıştay	İdari yargıda (kamu kurumlarının işlemleriyle ilgili davalar) son inceleme merciidir.
Uyuşmazlık Mahkemesi	Adli ve idari yargı arasındaki görev çekişmesini çözer.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Üç organ birbirini **denetler ve dengeler**. Böylece güç tek elde toplanmaz, hak ve özgürlükler güvende olur.

Denge nasıl kurulur?

- Meclis kanun yapar, yürütme uygular.
- Cumhurbaşkanı kanunu yeniden görüşülmek üzere geri gönderebilir.
- Mahkemeler, kanun ve işlemlerin hukuka uygunluğunu denetler, gerekirse iptal eder.

Notlarım

Sistemler ve Hak Arama

Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi: 2017 anayasa değişikliğiyle halk oylamasında kabul edildi, 9 Temmuz 2018'de yürürlüğe girdi. Başkanlık sisteminden esinlenmiştir, Türkiye'ye özgü yönleri de vardır.

Konu	Parlamenter sistem	Cumhurbaşkanlığı Hükûmet Sistemi
Cumhurbaşkanı	Uzun süre TBMM seçti; 2014'te halk seçmeye başladı.	Halk seçer.
Seçimler	Cumhurbaşkanı ve TBMM seçimi farklı zamanlarda	Beş yılda bir aynı gün
Yürütme	Başbakan ve Bakanlar Kurulu	Cumhurbaşkanı; başbakanlık kaldırıldı, yardımcı ve bakanları o atar.
Kararname	Meclisin yetkisiyle kanun hükmünde kararname (KHK)	Cumhurbaşkanlığı kararnamesi; bazı temel haklar ve yalnız kanunla düzenlenecek konular kapsam dışıdır. Kanunla çelişirse kanun uygulanır.
Fesih, düşürme	TBMM hükûmeti düşürebilir.	Cumhurbaşkanı veya TBMM seçimlerin yenilenmesini isteyebilir, iki seçim de yenilenir.
Sorumluluk	Hükûmet TBMM'ye karşı sorumlu; hükûmeti düşürebilen gensoru vardır.	Yürütme halka karşı sorumlu; yazılı soru önergesi vardır. Cumhurbaşkanının cezai sorumluluğu vardır.

Hakkımı nasıl ararım?

Sude internetten aldığı bisiklet bozuk çıktı, satıcı değiştirmek istemedi.

1. Faturasını saklar, satıcıya yazılı başvurur.
2. Tutara göre Tüketici Hakem Heyetine (yürütme kurumu) başvurur.
3. Gerekirse tüketici mahkemesine (yargı) gider.

A+ SINAVDA ÇIKABİLİR

Yasama **kuralı koyar**, yürütme **başvuruyu alır**, yargı **son sözü söyler**. Vatandaş hakkını kanunla arar.

Armağan bir bayram

1921	1927	1935	1979	1983
Millî bayram kabul edildi.	Atatürk çocuklara armağan etti, ilk kez Çocuk Bayramı kutlandı.	Ulusal Egemenlik Bayramı adını aldı.	6 ülkenin katılımıyla uluslararası oldu.	Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı oldu.

23 Nisan bugün dünyanın ilk çocuk bayramı olarak kutlanır. Çocuklar bir günlüğüne sembolik olarak makamlara geçer, çünkü egemenliğin sahibi milletin geleceği onlardır.

Notlarım

Öğrenme çıktısı: Türkiye Cumhuriyeti Devleti'nin yönetim yapısını çözümleyebilme

Kendimi Deniyorum

A. Doğru mu, yanlış mı?

Cümle doğruysa "D", yanlışsa "Y" yazınız.

☐ 1. TBMM 600 milletvekilinden oluşur.
☐ 2. Yürütme yetkisi Cumhurbaşkanındadır.
☐ 3. Kuvvetler ayrılığında bütün yetki tek kurumdadır.
☐ 4. Mahkemeler bağımsız ve tarafsızdır.
☐ 5. Cumhurbaşkanı olmak için 30 yaş yeterlidir.

B. Eşleştirelim

Kavramın harfini ilgili açıklamanın başındaki kutuya yazınız.

A) Anayasa Mahkemesi	☐	Adli yargıda son inceleme mercii
B) Yargıtay	☐	İdari yargıda son inceleme mercii
C) Danıştay	☐	Kanunu geri gönderme yetkisi
D) Uyuşmazlık Mahkemesi	☐	Kanunların anayasaya uygunluğunu denetler
E) Veto	☐	Adli ve idari yargı çekişmesini çözer

C. Boşlukları dolduralım

Kelimeler: **TBMM** **Resmî Gazete** **1921** **referandum**

1. Kuvvetler birliği ..... Anayasası'nda açıkça uygulandı.
2. Anayasa değişikliğinin halka sorulmasına ..... denir.
3. Kanunlar ..... adlı yayında yayımlanır.
4. Ülkemizde yasama organı ..... olarak bilinir.

D. Düşünelim, yorumlayalım

1. Mert'in üye olduğu oyun uygulaması, izni olmadan aboneliğini yenilemiş; şirket de parasını iade etmemiştir.

a) Mert hakkını aramak için hangi adımları izlemelidir?
b) Bu süreçte yürütme ve yargının görevini birer cümleyle yazınız.

2. Bir ülkede kanunu yapan, uygulayan ve davalara bakan aynı kişidir.

a) Bu ülkede hangi sistem vardır? Hangi sorunlar çıkabilir? İkisini yazınız.
b) Kuvvetler ayrılığının vatandaşa iki katkısını yazınız.

Bu konunun şarkısını Onur Akmeşe YouTube kanalından dinlemeyi unutmayın!